

سال 2000، ریاضیات و ایران

در سال 1992، جشن
چهلمین سالگرد تأسیس
مؤسسه‌ی ریاضیات محض و
کاربردی برزیل (IMPA) در
ریودوژانیرو برگزار شد. در
این جشن پروفیسور ژاک لوئی
لیون، رئیس اتحادیه‌ی
بین‌المللی ریاضی (IMU) به
نام این اتحادیه اعلام کرد که
سال 2000 سال جهانی
ریاضیات خواهد بود و به

همین منظور بیانیه‌ای صادر
شد که بیانیه‌ی ریودوژانیرو
لقب گرفت.

بیانیه‌ی ریودوژانیرو برای
سال جهانی ریاضیات سه
هدف تعیین کرده است که
عبارتند از:

1. چالش‌های بزرگ قرن
بیست و یکم

دیوید هیلبرت در سخنرانی
معروفش در سال 1900،
فهرستی از چندین مسئله‌ی
مهم عرضه کرد که
ریاضیدانان در قرنی که
اکنون به پایان رسیده است
باید به مصاف آنها می‌رفتند.

انجمن ریاضی امریکا در
سال 1990 در آخرین اجلاس
عمومی اتحادیه‌ی بین‌المللی
ریاضی در کوبه (ژاپن)
پیشنهاد کرد ریاضیدانان تراز
اولی که در «کمیته‌ی تحویل
قرن» معرفی می‌شوند، باید
اقداماتی را برای تعیین مسائل
مهم و مبارزطلب سال 2000
انجام دهند، رئیس این کمیته

پروفیسور ژاکوب پلیس
IMPA - بوئد که دبیر
نیز هست.

2. ریاضیات، کلید
پیشرفت

ریاضیات محض و کاربردی
یکی از کلیدهای اصلی و مهم
جهان و پیشرفت آن است. به
همین دلیل، ضروری است که
کشورهای عضو یونسکو به
تدریج بتوانند به سطحی
برسند که پذیرش آنها به
اتحادیه‌ی بین‌المللی ریاضی
(که در حال حاضر 50 عضو
دارد) امکان پذیر شود.

بنابراین، هدف دوم در
بیانیه‌ی ریودوژانیرو این
است که تقریباً همه‌ی
کشورهای عضو یونسکو در
پایان قرن به این سطح
برسند. این امر مستلزم
تلاش‌های مضاعف در
زمینه‌ی آموزش و پرورش و
دستیابی به اطلاعات علمی
است. مسئله‌ی اخیر برای
کشورهایی که از لحاظ

منابع ارزی دچار مضيقه‌اند، مسئله‌ی بسيار حساسی است. چنین تلاش‌هایی که در گذشته نیز در مقیاس گسترده صورت گرفته است، به همت دو کمیسیون اصلی IMU (اتحادیه‌ی بین‌المللی ریاضی) تقویت و تشدید خواهد شد. یکی از این کمیسیون‌ها ICMI (کمیسیون بین‌المللی آموزش ریاضی) است که ریاست آن

با پروفیسور دگوزمان از مادرید و دبیر آن پروفیسور نیس از دانمارک است، و دیگری CDE (کمیسیون توسعه و تبادل)، که رئیس آن پروفیسور ناراسیمان از بمبئی و دبیر آن پروفیسور براراز کرنویل از فرانسه است. هر دو کمیسیون با یونسکو مرتبطند.

3. تصویر ریاضیات

سومین و مهمترین، هدفی که بیانیه‌ی ریودوژانیرو اعلام کرده، عبارت است از حضور ریاضیات در «جامعه‌ی

اطلاعاتی» طیق یک برنامه‌ی منظم و اصولی، از طریق ارائه مثال‌ها و کاربردهایی از ریاضیات که از لحاظ علمی دقیق و برای عده‌ی زیادی از مردم قابل فهم باشند. این برنامه با توجه به اقداماتی از این قبیل که قبلاً در بسیاری از کشورهای عضو اتحادیه‌ی بین‌المللی انجام شده، شکل خواهد گرفت.

چگونگی شکل‌گیری ستاد

ملی سال جهانی ریاضیات به دنبال بیانیه‌ی ریودوژانیرو، گفت‌وگو در محافل علمی کشور برای استفاده از این موقعیت جهت‌اعتلای دانش ریاضی آغاز شد. نامه‌ی استاد احمد بیرشک درباره‌ی سال

جهانی ریاضیات و هم‌زمانی آن با برگزاری نخستین کنفرانس آموزش ریاضی ایران که یکی از اهداف آن، فعالیت در جهت سال جهانی ریاضیات بود، عده‌ای از

مسئولان و ریاضی‌کاران ایرانی را بر آن داشت تا در این جهت قدم‌هایی برداشته و با استفاده از فرصت به دست آمده به توسعه‌ی دانش ریاضی در عرصه‌ی سازندگی کشور کمک کنند، که این امر منجر به تشکیل ستاد ملی سال جهانی ریاضیات شد.

بنابراین ستاد ملی سال جهانی ریاضیات با هدف‌های کلی احیای پیشبرد دانش ریاضی، اشاعه‌ی فرهنگ ریاضی و معرفی نقش آن در توسعه و عمومی کردن علوم ریاضی در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تشکیل شد.

اعضای ستاد ملی

ستاد ملی با حمایت ریاست جمهوری اسلامی ایران در مقام ریاست عالی‌ه‌ی ستاد، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، وزیر آموزش و پرورش، رئیس سازمان صدا

و سیما، معاون پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزیر پست و تلگراف و تلفن، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، رئیس سازمان برنامه و بودجه، دبیر کل کمیسیون ملی یونسکو در ایران همراه با تعدادی از مسئولان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و تنی چند از ریاضیدانان ایرانی و دبیران انجمن‌های ریاضی و آمار ایران به عنوان اعضای اصلی تشکیل شده است.

برنامه‌های ستاد ملی سال جهانی ریاضیات

برنامه‌های بزرگداشت سال جهانی ریاضیات به منظور بسترسازی برای پیشبرد و شکوفایی هر چه بیشتر علوم ریاضی در سطح جامعه و متخصصان در محورهای زیر در نظر گرفته شده:

1. عمومی کردن ریاضیات؛
2. انتشارات؛
3. تاریخ ریاضیات؛
4. آموزش ریاضیات؛
5. ریاضیات و توسعه.

ستاد ملی سال جهانی ریاضیات در هر یک از محورهای تعیین شده تا کنون فعالیت‌های گسترده‌ای داشته است.

سایر فعالیت‌های ستاد ملی از دیگر فعالیت‌های انجام شده در ستاد ملی سال جهانی ریاضیات: پیگیری تشکیل ستادهای استانی، حمایت از انجمن‌های علوم ریاضی و حمایت از برگزاری سمینارها، همایش‌ها، کنگره‌های مرتبط با علوم ریاضی است.

این ستاد در سال 1377، 9 همایش، در سال 1378، 37 همایش برگزار کرده است و در سال 1379، 35 همایش.

■ سعیده اخکان